

Bijlage 3. Behandeling van de adviezen bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als stadsgezicht van de Markt en de Burg met omgeving in Brugge

Provincie: West-Vlaanderen

Gemeente: Brugge, 2de afdeling, sectie B - 3de afdeling, sectie C - 4de afdeling, sectie D - 5de afdeling, sectie E - 6de afdeling, sectie F

Objectnummer: 4.02/31005/928.1 - Dossiernummer: 4.001/31005/127.1

Omschrijving:

Stadsgezicht Markt en Burg met omgeving

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel,

14 JUNI 2016

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen RWO, LNE, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Ruimtelijke ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Het advies werd gevraagd op 22 januari 2016.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies bijgevolg gunstig.

1.1.2. Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie

Het advies werd gevraagd op 22 januari 2016.

-Het departement LNE, afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen bracht op 16 februari 2016 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier. De afdeling ALBON formuleerde geen opmerkingen in zijn advies.

1.1.3. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 22 januari 2016.

Het departement noch de agentschappen brachten een advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies gunstig.

1.1.4. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 22 januari 2016.

Het departement noch de agentschappen brachten een advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies gunstig.

1.2. Advies uitgebracht door de stad Brugge

Het advies werd gevraagd op 22 januari 2016.

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht een laattijdig advies uit op de zitting van 23 mei 2016. Dit advies is gunstig. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier. Het college van burgemeester en schepenen formuleerde de volgende opmerking in zijn advies:

"Er werd advies gevraagd aan de groendienst, de wegendienst, de dienst eigendommen, de dienst patrimoniumbeheer, Raakvlak, de dienst lokale economie en aan de Hoofdcoördinator. De adviezen zijn gunstig maar de meeste diensten formuleren toch een aantal opmerkingen en bezorgdheden om mogelijke toekomstige ontwikkelingen, vooral omtrent de Burg. Deze bezorgdheden werden besproken op een overleg met Onroerend Erfgoed waarin OE mondeling meedeelde dat de eventueel geplande heraanleg van de Burg niet zal worden gehypothekeerd door de bescherming en dat de huidige historiserende zitbanken indien nodig kunnen worden gerecupereerd op de Stadsvesten indien deze niet langer op de Burg zouden kunnen blijven."

In het besluit van de zitting van het college van Burgemeester en Schepenen wordt gevraagd dat de bescherming geen toekomstige ontwikkelingen mag hypothekeken. Er wordt ook

opdracht gegeven aan de communicatiedienst voor de organisatie, in samenspraak met het Agentschap van een infomarkt.

Behandeling van het advies:

Op basis van de inhoudelijke opmerkingen geformuleerd door de verschillende stadsdiensten werd in het dossier aangepast.

De beheersdoelstellingen worden als volgt aangepast:

- "De historische banken kunnen worden gerecupereerd op de Stadsvesten indien die niet langer op de Burg zouden kunnen blijven."
- De beheersdoelstelling voor het houtig erfgoed op de Burg werd aangepast. "Op de Burg dienen de opgaande bomen aangepast beheerd te worden."

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 22 januari 2016.

De VCOE bracht op de zitting van 10 maart 2016 een voorwaardelijk gunstig advies uit voor de voorlopige bescherming als stadsgezicht van de Markt en de Burg met omgeving in Brugge. Het advies bevat een aantal opmerkingen. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

Opmerking 2 algemene bemerking:

De VCOE merkt op dat het voorliggend dossier heel wat gelijkenissen vertoont met het beschermingsdossier van de Brugse Stadsvesten dat in september 2015 voor advies aan de VCOE werd overgemaakt. De commissie vraagt om te verduidelijken wat de verhouding is tussen de voorliggende bescherming als stadsgezicht, het managementplan dat de stad Brugge opstelde voor het beheer van haar UNESCO werelderfgoed en het thematische ruimtelijke uitvoeringsplan (RUP) stadslandschap.

Het dossier maakt zoals de reeds beschermde stadsgezichten "Lange Rei en omgeving" en "stadsvesten" deel uit van een reeks beschermingsdossiers van kenmerkende stedelijke structuren in de Brugse binnenstad. Voor deze dossiers hanteren we hetzelfde uitgangspunt en kader.

Onroerend Erfgoed stelt dat elk ingezet instrument zijn eigen invalshoek en zijn eigen doelstelling heeft. Met het dossier van de bescherming als stadsgezicht is zoveel als mogelijk ingespeeld op thematisch Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP).

De erfgoedwaarderingskaart, de basis van het thematisch RUP, is een tijdsdocument en biedt een stand van zaken anno 2013. Het is een "levend" instrument dat naar gelang er nieuwe informatie beschikbaar is, moet worden aangepast en/of aangevuld. Hoe dan ook zal elke toekomstige vraag/geplande ingreep afzonderlijk worden geëvalueerd op basis van een plaatsbezoek. Bijkomende gegevens zullen dan geïmplementeerd worden in de datagegevens.

Tijdens diverse overlegvergaderingen met de dienst Monumentenzorg en Erfgoedzaken en de Archeologische dienst van de stad Brugge werd dit beschermingsdossier toegelicht met het oog op het afstemmen van de waardebeoordeling en de beheersdoelstellingen. Het dossier werd eveneens besproken met Raakvlak, de Intergemeentelijke Dienst voor Archeologie in Brugge en Ommeland. De beheersdoelstellingen zijn tot stand gekomen in samenspraak met de betrokken stadsdiensten van de stad Brugge. Tijdens het pre-advies konden de verschillende stedelijke diensten hun opmerkingen op het dossier formuleren.

Als uitgangspunt voor de opmaak van de beheersdoelstellingen werd de erfgoedwaarderingskaart genomen. Onze evaluaties en waardebepalingen werden getoetst aan de waardebepalingen die werden gehanteerd bij het opstellen van de erfgoedwaarderingskaart door de stad Brugge. De evaluatie van de panden is gebaseerd op meerdere elementen en/of invalshoeken. Alle bestaande informatie die op de Dienst Monumentenzorg en bij het agentschap Onroerend Erfgoed aanwezig is, werd samengebracht en aangevuld met recent veldwerk en archiefonderzoek.

Een aantal criteria bepalen de 'graad van waardering' van het pand. Deze zijn onder meer: de architecturale stijkenmerken, de historische connotatie, gaafheid, authenticiteit, zeldzaamheid, ensemblewaarde, context, informatiewaarde en representativiteit (ook binnen de stijl). Het volledige gebouw wordt geëvalueerd en niet louter de gevel. Achter een vrij recente gevel kan bijvoorbeeld een oudere kern bewaard zijn.

Na de evaluatie kwamen we tot twee categorieën met telkens een specifieke beheersdoelstelling.

De VCOE meent dat het niet de bedoeling kan zijn dat een toename van dit soort beschermingen op lange termijn resulteert in een (quasi) integrale bescherming van de binnenstad als stadsgezicht. Ook benadrukt de commissie het belang van een holistische en integrale aanpak van het historische stadscentrum en de risico's van een versnipperde aanpak.

Enerzijds vreest de VCOE voor een integrale bescherming van de binnenstad en anderzijds pleiten ze voor een holistische en integrale aanpak van het stadscentrum.

Bij het bekijken van het stadsplan van Brugge met de ingekleurde beschermingen en de beschermingen die nog moeten opgemaakt worden zien we dat slechts een beperkt deel van de stad Brugge beschermd zal zijn. We kunnen dus zeker niet spreken over een integrale bescherming van de stad Brugge.

Het is voor de VCOE onduidelijk hoe alle bestaande, nieuwe en toekomstige beschermingsstatuten zich (juridisch) ten aanzien van elkaar verhouden.

Vanuit juridisch oogpunt primeert bij een dorps- of stadsgezicht het belang van het ensemble. Het geheel van de samenstellende delen is dus belangrijker dan elk deel afzonderlijk (cf. Draye A.M. 2007: De bescherming van het roerend en onroerend erfgoed. Wet-, decreet- en regelgeving van kracht binnen het Vlaamse Gewest/de Vlaamse Gemeenschap, Gent, 69). Het uitsluiten of uitsnijden van erfgoedrelicten die het statuut van monument krijgen uit de afbakening van een stads- of dorpsgezicht, is niet aan te bevelen. Vanwege de hoge ensemblewaarde werd in dit dossier gekozen voor een overlapping.

In het kader van het stadsgezicht suggereert de commissie om enkele bestaande beschermingen te actualiseren.

Het onderzoek naar de actualisatie van de bestaande beschermingen als monument maakt geen voorwerp uit van het huidige onderzoek in het kader van het voorstel tot bescherming als stadsgezicht van de Markt en Burg met omgeving. Dit belet niet dat in een latere fase de actualisatie van de bestaande beschermingen kan worden onderzocht en uitgewerkt.

Het aspect archeologie is in dit dossier te beperkt uitgewerkt.

Het archeologisch luik voor dit dossier werd opgemaakt in samenspraak met de archeologische dienst Raakvlak van Brugge. Een bescherming als archeologische site is een totaal andere invalshoek en maakt geen deel uit van dit voorliggend dossier. Dit belet niet dat in een latere fase de bescherming als archeologische site kan worden onderzocht of uitgewerkt.

Opmerking 3 m.b.t. de afbakening.

Bij de afbakening van het stadsgezicht is het agentschap uitgegaan van twee centrale pleinen nl. de Markt en de Burg. De opname van de Eiermarkt is te verantwoorden vanuit de historische ontwikkeling van de stad Brugge en in het bijzonder van de Markt van Brugge. De Eiermarkt vormde oorspronkelijk één geheel met de Markt. Vanop de Markt vertrekken verschillende zichtassen. Deze werden opgenomen binnen de afbakening. Voor de begrenzing van deze zichtassen hebben we telkens een zijstraat, als grens genomen. Voor de Steenstraat is dit de Sint-Niklaasstraat, voor de Philipstockstraat is dit de Cordoeanierstraat en voor de Vlamingstraat is dit de Nikolas Desparsstraat.

De Sint-Amandsstraat werd niet mee opgenomen in de afbakening omdat dit historisch deel uitmaakt van het Sint-Amandsplein. De straten Sint-Jakobsstraat en Geldmuntstraat werden niet mee genomen in de afbakening omdat ze niet behoren tot de zichtassen die vertrekken vanuit centraal gelegen plein Markt.

De afbakening wordt in het inhoudelijk dossier verder verduidelijkt op vraag van de VCOE.

Opmerking 4 m.b.t. de erfgoedkenmerken en -elementen

De commissie stelt vragen bij de opname van het standbeeld van Jan Breydel en Pieter de Coninck, de waterpomp op de Eiermarkt, de platanen op de Burg. Deze elementen maken integraal deel uit van het stadsgezicht en kunnen daarom ook niet beschouwd worden als "kleine erfgoedelementen" zoals de VCOE aangeeft. Deze erfgoedelementen zijn volgens ons niet weg te denken uit het voorgestelde stadsgezicht. De waterpomp op de Eiermarkt is beschermd als monument, over de erfgoedwaarde kan er dus zeker geen twijfel zijn. Ook de andere erfgoedelementen die de VCOE aanhaalt maken duidelijk deel uit van het voorgestelde stadsgezicht en behoren tot de historische gelaagdheid van het voorgestelde stadsgezicht. Zo is de aanleg van de Burg met onder andere de aanwezige platanen het resultaat van een belangrijke stedenbouwkundige ingreep waarbij het huidige plein is tot stand gekomen. Het standbeeld van Jan Breydel en Pieter De Coninck prijken sinds 1871 op de Markt en maken ook deel uit van dit stadsgezicht.

De zuidelijke pleinwand van de Eiermarkt en het pand Rozemarijnstraat nr. 1 wordt wel beschreven bij de erfgoedwaarden, op vraag van de VCOE worden de huisnummers ter verduidelijking toegevoegd.

Op vraag van de VCOE worden de huisnummers in artikel 2, in het inhoudelijk dossier en in de fotobijlage nog eens extra gecontroleerd ter plaatse, en waar nodig aangepast.

Opmerking 5 en 7 m.b.t. de beheersvisie en beheersdoelstellingen

De beheersdoelstellingen en de opgenomen aanbevelingen ontstonden in overleg met de erfgoedambtenaar van de Stad Brugge en werden goedgekeurd door het College van Burgemeester en Schepenen (cf. punt 2 van deze bijlage). Het agentschap Onroerend Erfgoed is ervan overtuigd dat de voorgestelde ingrepen of aanpassingen de in het beschermingsbesluit gemotiveerde erfgoedwaarde ondersteunen of versterken. De beheersdoelstellingen worden bijgevolg niet aangepast. Voor de reeds beschermde stadsgezichten "Langerei" en de "stadsvesten" werden dezelfde beheersdoelstellingen gehanteerd.

De term "aangepast beheer" wordt op vraag van de VCOE verder verduidelijkt.

Het beschermingsbesluit is niet het instrument om dieper in te gaan op beheersdoelstellingen. Dit kan in de toekomst verder worden uitgewerkt in een beheersplan.

Opmerking 6 m.b.t. instandhoudingsvoorschriften.

Zie bespreking opmerking 2 algemene bemerkingen.

Opmerking 8 m.b.t. de toelatingsplichten.

De toelatingsplicht 5°k) kan geschrapt worden. De overige toelatingsplichten blijven opgenomen in het beschermingsdossier.

Opmerking 9 m.b.t. het inhoudelijk dossier.

Het is niet de bedoeling van een beschermingsdossier om een gedetailleerde studie te maken van de historische ontwikkeling van de stad. Hiervoor baseren we ons op de bestaande publicaties, ook de recente publicatie van de archeologische dienst Raakvlak.

Enkel voor de reeds beschermde monumenten werd het interieur mee opgenomen in de beschrijving. Zo heeft de eigenaar van de beschermde monumenten en de beheerder alle informatie over zowel het stadsgezicht als over de reeds beschermde monumenten.

De beoordeling van het erfgoed is zowel opgenomen in het inhoudelijk dossier als in het ministerieel besluit. Er wordt ook de nodige aandacht besteed aan de verschillende aspecten binnen het stadsgezicht. Hier kan gesteld worden dat het gaat om een bescherming als stadsgezicht en niet om een bescherming als monument. In dit opzicht verschilt de beschrijving van een monument ten opzichte van een beschrijving als een stadsgezicht.

De technische bemerkingen i.v.m de fotoregistratie zullen worden nagekeken en waar nodig worden aangevuld.

10. conclusie

De elementen opgenomen in de conclusie worden onder de punten hierboven besproken.

2. Conclusie

Op vraag van de VCOE worden volgende zaken in het dossier verduidelijkt :

- De afbakening (punt "c. motivering van de afbakening" van het inhoudelijk dossier) wordt in het inhoudelijk dossier verder verduidelijkt op vraag van de VCOE.
- In artikel 1 van het MB wordt een beschrijving van de zuidelijke pleinwand van de Eiermarkt en het pand Rozemarijnstraat nr. 1 beschreven.
- Op vraag van de VCOE worden de huisnummers in artikel 2 van het MB, in het inhoudelijk dossier en in de fotobijlage nog eens extra gecontroleerd ter plaatse, en waar nodig aangepast en aangevuld. De fotobijlage werd aangevuld met foto's van enkele individuele panden en de bomen op de Burg.
- De formulering "aangepast beheer" wordt verduidelijkt onder punt B.2 van het inhoudelijk dossier.

Op vraag van de VCOE wordt het volgende geschrapt in het MB:

- In artikel 4 wordt de zinsnede "met historisch weinig reliëf" geschrapt.
- In artikel 5 wordt "k) elke handeling die een aanzienlijke wijziging van de landschapkenmerken tot gevolg heeft" geschrapt.

Op vraag van de verschillende stadsdiensten (Raakvlak, dienst gebouwenpatrimonium, dienst monumentenzorg en erfgoedzaken, Wegendienst en Groendienst) en het college van burgemeester en schepenen van de stad Brugge worden volgende zaken aangevuld en verduidelijkt:

- Inhoudelijk dossier:
 - 4. Archeologische waarde,
 - A. Beschrijvend gedeelte,
 - C. Beheersvisie, b. Straatmeubilair.

- MB: de archeologische waarde
- De beheersdoelstellingen voor het houtig erfgoed en het straatmeubilair op de Burg wordt aangepast.